

འཁྲུ་ཁུ་ཆེ་འཕྲ་ཕྱེད།

སྐུ་ཕྱེད་པུ་

བོད་ལྗང་ས་མི་དམངས་དཔེ་སྟན་ཁང་།

བོད་ཀྱི་ལ་ཐོ་བརྟ་རྟངས།

རྒྱ་བརྟགས་ཀྱིས་ཚིམ་སྟོན་བྱས།

བརྟན་པར་ལྟ་བུ་གསུམ་ཀྱིས་དག་བཅོས་བྱས།

བོད་རྫོང་ས་མི་དམངས་དཔེ་སྟར་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

怎样看藏历:藏文/刚组编.—2版.—拉萨:西藏人民出版社,2002.1(2008.4重印)

ISBN 978-7-223-00395-7

I. 怎... II. 刚... III. 藏历—基本知识—藏语 IV. P194.9

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 008060 号

怎样看藏历

编 著	刚 组
责任编辑	顿珠平措
封面设计	丹 朗
出版发行	西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)
印 刷	西藏山水印务技术有限公司
开 本	850×1168 1/32
印 张	3.5
字 数	60 千
版 次	2002 年 1 月第 2 版
印 次	2008 年 4 月第 4 次印刷
印 数	18,001—26,000
书 号	ISBN 978-7-223-00395-7
定 价	5.50 元

版权所有 翻印必究

ཚམས་ཐྱིག་པ།	རྒྱ་བཙུག་པ།
ཚམས་ཐྱིག་འགན་འཁུར་བ།	དོན་གྲུབ་ལུན་ཚོགས།
མཛུན་ཕྱག་འཆར་འདོད་པ།	བཟུན་ཀླུ།
དཔེ་རྒྱུན་འབྲེལ་ས་ཁྲུལ་ཆེན་པ།	བོད་རྒྱལ་ས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་།
	(ཉ་ས་གྲིང་སྒོར་བྱང་ལམ་སྒོ་ཡང་20པ་)
ལར་འདེབས་ཆེན་པ།	བོད་རྒྱལ་རི་ཁྱུ་པར་འདེབས་
	ལག་ཅུལ་ཆད་ཡོད་ཀྱང་སི།
དེབ་ཆད།	850 × 1168 1/32
ལར་ཕྱག	3.5
ཕྱིག་ཕྱང་ས།	ཁྱི་6
ལར་གཞི།	2002ལོའི་ཟླ་1པོར་པར་གཞི་2བསྐྱིག་ས།
ལར་ཐོང་ས།	2008ལོའི་ཟླ་4པར་པར་ཐོང་ས་4པ་བཏབ།
ལར་ཕྱང་ས།	18,001 – 26,000
དཔེ་དེབ་ཡང་རྟགས།	ISBN 978 – 7 – 223 – 00395 – 7
ཕྱི་རྒྱ་ཚོང་གྲུ།	5.50

ཐོན་འབྲུའི་གཏམ།

བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ་ནི་བོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཐག་རིག་པའི་གནས་ཀྱི་ཡ་ཟུལ་སྐར་ནག་
ཅིས་ཀྱི་རིག་པའི་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉི་ཟླ་གཟའ་སྐར་གྱི་རྒྱ་འགྲོས་གསལ་
རྟོགས་ཀྱིས་ནམ་ཟུང་བཞིའི་འཇུར་བའི་རྩལ་རྣམས་ཚན་རིག་དང་མཐུན་
པའི་མཐོང་ས་ཐོན་དཔག་བྱུང་སྟེ་གསལ་སྟོན་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་འདིས་བོད་
ཀྱི་ས་ཁུལ་གྱི་དང་། ཕྱེ་ཐག་ཡུལ་ཡུང་ཁག་ས་སའི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་འཇུར་
རྩལ་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་དང་ཡང་མཐུན་པའི་སྟོན་ནས་ཡུལ་
ཡུང་ས་སའི་ཞིང་ལས་སོན་མ་གྱི་བྱེད་སྟོན་ཁག་དུས་ཚོད་ལྟ་ཕྱི་རི་ལྟར་དགོས་པའི་
རྩལ་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་སད་སེར་བཅའ་ཐན་ཆར་ཞོད་ཆེ་རྒྱུང་སྟགས་
འཇུགས་པ་མེད་པར་གསལ་སྟོན་བྱེད་བྱབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་འགྲོག་ལས་སྟག་
བེའུ་དང་ལུ་ལུ་རེའུ་གྱེ་བསུའི་དུས་ཚོད་ལྟ་ཕྱི་རི་དགོས་དང་། གངས་རྒྱུན་རྒྱུང་
འཇུབ་སྟགས་རང་བྱུང་གི་གནོད་འཆེ་རི་ཡོད་གསལ་སྟོན་བྱེད་བྱབ་པ་སྟེ་མདོར་
ན་བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོས་ཞིང་འགྲོག་ཐོན་གྱི་བྱེད་སྟོགས་སྟག་ལ་ཕན་ཅུས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བའི་སྟོབ་སྟོན་གྱི་དོན་སྟོང་གཉིང་ཟབ་ཐོན་དང་འདོན་བཞིན་ཡོད་པར་བརྟེན་
རྒྱུ་ཆེའི་ཞིང་འགྲོག་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ལྷན་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོར་ཏུ་ཅང་གི་དགའ་
པོ་བྱེད་པ་དང་བཅིང་བཀུར་ཆེན་པོ་ཞུ་གི་ཡོད།

འོན་ཀྱང་ད་ཕན་རྒྱུ་ཆེའི་བོད་ཀྱི་ཞིང་འགྲོག་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་གཟའ་
སྐར་འགྲོད་རྒྱུར་བཟང་ངན་དང་། ས་ཞིང་འདེབས་ལས་སྟགས་ཐོན་གྱི་
དུས་ཚོད་བལྟ་བ་ལ་ཅིས་པའམ་ལོ་ཐོ་བལྟ་ཤིས་མཁན་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུ་དགོས་

ཕ་ལས་མང་ཚོགས་དགུས་མའི་ནང་དུ་ལོ་ཐོ་བལྟ་ཤེས་མཁན་ཏེ་ཅང་ཉུང་ཉུང་
 ཞིག་ལས་མེད་སྟབས་ལོ་ཐོ་བལྟ་ཤེས་མཁན་དང་མ་མཇུག་ན་སོ་ནམ་འགོ་
 འཇུགས་པ་སོགས་ཀྱི་དུས་ཚོད་ཉག་ཉག་འཁེལ་མིན་ལས་ཤུགས་སྐྱེན་ཐེབས་
 བས་མང་ཚོགས་ལ་སེམས་ཀྱི་ཁུར་པོ་ཡོང་གི་ཡོད། དེར་བརྟེན་དེ་ལམ་སློ་རིག་
 གསལ་ཞིང་ཤེས་རིག་ལ་དགའ་ཞེན་དང་། འབད་བཙོན་ཆེ་བ་རྒྱང་བཅུགས་
 བས་《བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ་བལྟ་སྟངས་》ཞེས་པའི་ཆེད་ཚོམ་འདི་ཚོམ་སྤྲིག་བྱས་ཏེ་རྒྱ་
 ཆའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱན་ལམ་དུ་ཕྱལ་བ་འདིས་རྒྱ་ཆའི་ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་
 ཚོས་བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ་གཟིགས་བདེ་ཡོང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ་བལྟ་བར་མི་གཞན་
 ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་ཆོས་གངས་དང་། གཟའ་སྐར། འཕྲོད་སྦྱོར་བཟང་
 ངན། སོ་ནམ་དུས་ཚོད་སྟུང་། འབྲོག་པའི་ཕྱགས་རིགས་སྤྱས་སྟོང་སྟུང་། རྒྱ་
 ལོག་སད་སེར་སོགས་ཡོད་མེད་དང་། དེའི་སྟུན་འགོག་གི་ཡ་སྤྲིག་བྱ་རྒྱ་
 བཅས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པེས་ཐོག་བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོས་ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་ཀྱི་
 ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་འགྲོ་རྒྱར་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་ལྷན་པ་
 ཐོན་སྐྱེད་རྒྱུ་ཆེད་དུ་ཕན་ཡོད་ཀྱི་ཆ་སྐྱེན་གང་ལེགས་བསྐྱེད་སྟོར་ལེགས་འབྲེལ་
 རྒྱང་འདུག་ཅེས་མཆམས་སྦྱོར་ཞུ།

ཁོ་དུ་ཆེ་ནམ་ནས།

དཀར་ཆག

- མཚན་བརྗོད། (1)
- བོད་ཀྱི་གནམ་རིག་སྐར་ཅིས་རིག་གཞུང་འཕེལ་ཚུལ། (2)
- ལོ་ཐོ་བཟུ་སྤངས་སྐོར། (13)
- བཟུན་ཅིས་ཀྱི་སྒྲོན་འགྲ། (14)
- ལོ་བཤད། (14)
- ཟུན་གསུང་ཅིས། (16)
- སོ་ནམ་འཁོར་ལོ། (19)
- སོང་གསོལ་འཁོར་ལོ། (20)
- ལོ་སྐོར་བཟུ་གཉིས་དང་། ལྷ་གཟའ་སྒྲོག་གཟའ།
གཤེད་གཟའ་གསུམ་སོགས་བཅི་སྤངས། (23)
- ལོ་གྲངས་དང་། ལོ་ཉགས། སྤར་སྒྲེ་སོགས་བཅི་སྤངས།
..... (28)
- སྤར་ཁ་དང་སྒྲེ་བ་བཅི་སྤངས། (33)
- དབྱ་མིག་དང་རྩར་མིག (40)
- ལོ་སྐག་དང་ལོ་ནག་ཟླ་ནག (43)
- ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན། (45)
- ཟུ་སྐར་ཉིར་བདུན། (46)
- བུན་མཚམས། (48)

ཕྱགས་གཙང་།	(51)
གནམ་ལོའི་སྒྲེ་བ།	(58)
བྱིམ་བཅུ་གཉིས།	(59)
རྒྱན་སྦྱོང་ཉིན་ཅིས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོར།	(63)
དུས་ཆོགས་ཉེར་བཞི།	(76)
ཚུ་ཆོད།	(81)
ཟླ་བཤོལ་དང་ཆོས་ཆད་ལྟ།	(82)
སྐར་ཅིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཅིས་བྱེད་གངས་ཀྱི་ནམ་གངས།	(86)
བོད་ཀྱི་གནའ་སྔོན་དུས་སྟོན་རགས་བསྟུས།	(94)
མཇུག་བྱང་།	(101)
དཔུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས།	(104)

མཚན་བརྗོད།

སྒྲིག་ཐུང་བའི་ཐུག་གསལ་བའི་ཅིས་རིག་གཞུང་། ། སྐལ་ལྷན་འབྲེལ་བའི་
དཔལ་དུ་འབྲེལ་མཛད་པ། ། རྒྱལ་ཀྲན་མཁུན་རབ་དབང་ཐུག་གཟི་བྱན་
ཅན། ། འཇམ་དཔལ་གཞོན་ལྷན་ཐུང་པས་ཉག་ཏུ་སྦྱངས། ། དུས་གཟེར་
དབྱངས་འཆར་སྦྱར་ཐང་ཅིས་རིག་གཞུང་། ། དུས་ཀྱི་ངལ་བར་མི་འཛེམས་
གངས་རིའི་ཚྲངས། ། དུས་སྟོན་སྦྱང་དུ་ཐུང་མཛད་རུ་འབྲེལ་དང་། ། བོང་ལ་
དུ་ཉར་ཁམས་ཁྲ་ལ་སོགས་ཀྱལ། ། སྐར་ཅིས་རིག་པ་རྣམ་དག་ཐུག་ཀྱལས་
གཞུང་། ། མ་ཉམས་ཁ་བའི་ཚྲངས་འདིར་བརྒྱད་སྦྱང་མཁན། ། ཆོས་གཤམ་
ལྷན་ཐུབ་ལོར་བཟང་ཀྱ་མཚོ་བཅས། ། མཚན་སྟན་ཡོངས་གཤམ་ཀྱ་མཚོ་རྣམ་
གསུམ་བརྗོད། ། ཅིས་གཞུང་ཉི་ལྔ་ཆ་ཅམ་བཞུས་པས་ཀྱང་། ། བདག་སྟོན་
ལྷན་པ་དུམ་བྱར་བཅད་པ་ན། ། ལ་ཆེན་རྒྱལ་གྱི་ལ་སོགས་པ། ། སྤང་དོར་
གསལ་བར་སྟན་མཛད་དད་པའི་ཡུལ། ། གང་གིས་སྐར་ནག་ཅིས་ཀྱི་ཆོས་
འཁོར་བརྗོད། ། གང་གི་མཁུན་རུབ་ལྷན་པའི་སྟོ་ལ་འགན། ། གང་གི་ཆད་
མེད་བཀའ་བྲིན་བྲན་པ་ན། ། གང་དེ་གཙུག་གི་རྩྭ་རྩྭ་སྦྱོར་པས་མཚན། །
དབྱང་གསུམ་དག་པའི་སྐར་ཅིས་གཞུང་ཀྱལས་མཐའ། ། མཐའ་དག་བརྗོད་
པའི་རུས་པ་མི་ལྷན་ཡང་། ། ཡང་ཡང་རིག་པ་དེ་ལ་སྦྱངས་པ་གང་། ། གང་
ཀྱན་པན་བྱིར་རོ་སྦྱང་རགས་བཟུས་སྟོ། །

ཞེས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པས་ལྷན་བཟུས་ཉི་གང་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི།
རང་གཞན་སྟོ་དམན་ཀྱན་གྱི་སྟོ་སྟོ་འབྱེད་པའི་ཕྱིར་ཁོད་ཀྱི་ལ་མོའི་སྐར་རགས་
ཅམ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

བོད་ཀྱི་གནམ་རིག་སྐར་ཕྱིས་རིག་གཞུང་འཕེལ་ཚུལ།

བོད་ཀྱི་རིག་གནས་བཅུ་ཡ་གཉིས་གནམ་རིག་སྐར་ཕྱིས་རིག་པ་ནི་ཁ་བའི་
སྒྲིངས་ཀྱི་ལས་ལ་བཙོན་ཞིང་དཔའ་རར་ཐུན་པའི་བོད་རིགས་རལ་ཚལ་མི་
དམངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྷན་པའི་བོད་རིང་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་གནོད་འཚེ་དང་
འཐབ་ཚད་བྱས་ཏེ་ཐོབ་པའི་ཉམས་སྤྱོད་སྒྲིགས་བཙོན་པའི་སྐབས་དང་། མེས་ཀྱིས་
རིག་གནས་བར་མཛད་ནང་གི་ནོར་བུ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལགས་ཤིང་། དེས་བོད་ཀྱི་
ཞིང་འབྲོག་གང་ཅིར་མི་དམག་པའི་རྩས་པ་ཐོན་ཡོད།

འདིར་བྱལ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་སྐར་ཕྱིས་དང་ནག་ཕྱིས་གཉིས་ཀར་
གནམ་རིག་སྐར་ཕྱིས་རིག་པ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། རིག་པ་འདི་ནི་བོད་རང་གི་ཉི་
བརྟག་དང་སྐར་བརྟག་ཞིང་འབྲོག་ལས་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་ཡུལ་འདི་གའི་
ཞིང་འབྲོག་གན་པའི་ཉམས་སྤྱོད་སྒྲིགས་ཆུང་གཞི་བྱས་པ་དང་། ཤར་སྒྲིགས་ཅི་
ནའི་ཡུལ་ནས་དར་བའི་གནམ་རིག་སྐར་ཕྱིས་ཤིས་བྱ། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་
ཡུལ་ནས་དར་བའི་མྱ་ངུས་ཕྱིས་ཤིས་བྱ་སྒྲིགས་ཀྱི་སྤྱིང་བཅུད་སྒྲངས་པ་མ་
ཟད། བོད་རང་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཕྱིས་ལ་མཁས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཐོན་འབྲི་གང་ལེགས་
མཛད་དེ་བྱལ་བའི་རིག་པ་ཞིག་རེད། ད་ལམ་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་ཁ་ཅིག་གིས་གནམ་
རིག་སྐར་བཙན་སྒྲིལ་བྱ་བྱ་ནག་ནས་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་དཔུང་དང་ཕྱིས་དར་ཞེས་
དང་། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱིང་བཙན་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་དང་དེའི་རྗེས་བོད་ལ་དར་བའི་

ཅིས་གཞུང་གི་མིང་དང་ལོ་བཅུ་ལྟ་བུ་བཞུར་བའི་སྐོར་བཀོད་པ་ལས་དེའི་སྔ་
 བོད་ཏུ་གནས་རིག་སྐར་ཅིས་མེད་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པས་དེ་ལྟར་ནི་ག་ལ་ཡིན་ཏེ།
 རིག་པ་སྒྲུབ་པའི་ཐ་ཤལ་གས་ཐུན་ཏེ་ལྟ་བུ་དེའི་སྐོར་མགོན་པ་གཟེངས་སུ་བཏེགས་
 ཏེ་སྒྲུབ་པའི་སྔོན་པ་མ་མཆིས་ནའང་ཐོན་ཕྱོན་མཁས་པས་མཛད་པའི་ལོ་རྒྱུས་
 དེབ་ཐེར་ལ་བཞུན་པ་དང་ཅིས་རིག་གང་དེར་སྒྲུབ་པ་འུང་བཟད་བྱས་པའི་ཤུལ་
 ལས་དེའི་སྐོར་ཕྱོས་མོལ་ཚུལ་ཏུ་སྒྲུབ་པར་འདོད་དོ། །

དང་པོ། བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་གོང་དང་དེའི་ཏུས་ཀྱི་ཅིས་ཀྱི་སྐོར།

གནས་གཤམས་བཟླ་དཔྱད་རིག་པ་དེ་བོད་ཏུ་སྔག་མར་དར་བའི་ཏུས་
 ཆོད་ནི་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོའི་གོང་ནས་ཡིན་པར་མཇུག། དེའང་མིའི་རིགས་
 ཀྱིས་སྒྱགས་སྔག་བཀོལ་ཏེ་སྔོ་འདེབས་བྱེད་པའི་ལུགས་སྟོལ་མ་དར་བའི་སྔ་རྩལ་
 བ་མི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྔོན་པ་ལུགས་ཁོ་ནར་བཞེན་ནས་རྩོ་ཆས་དང་ཏུས་ཆས་སྔགས་
 ཀྱི་སྔོ་འདེབས་ཀྱི་ལག་ཆ་འཛོར་དང་མོར་བ་སྔགས་བཅོས་ཏེ་ཞིང་སྔོ་བ་དང་ལོ་
 ཏྲིག་བར་བསྟུ་བྱེད་པ་ནས་རིམ་བཞིན་བསམ་པའི་རིག་གནས་དང་དངོས་པོའི་
 རིག་གནས་གཉིས་ཀར་འཕེལ་འགྱུར་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་སྒྱགས་མི་རྣམས་ཀྱིས་
 ངལ་ཚོལ་བྱེད་པའི་བརྒྱད་རིམ་ནང་ངལ་ཚོལ་ལག་ཆར་སྒར་བས་ཞིབ་འཇུག་
 བྱས་པ་མ་བཟད། སྔག་མར་ཁེར་རྒྱུ་གི་སྔོན་སྒྲིལ་བྱེད་པ་ནས་སྒྱི་ཆོགས་ཅན་ཏུ་
 བྱུར་པ་དང་། རི་དྲུགས་རྩོན་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྔོ་སྒྱགས་གཙོ་བོ་གཡག་དང་།
 བག་བྱི། ལུག་རྩ་རྣམས་བཞེན་པ་དང་། ལུགས་སྔག་བཀོལ་ཏེ་སྔོ་འདེབས་
 བྱེད་པ། ལྟག་པར་ཏུ་མཉམ་ཏུབ་དང་ཕན་ཚུན་རྩགས་འདེགས་ཀྱི་སྔོན་སྒྲིལ་
 བྱེད་པའི་ནང་མི་ཆོས་ངལ་ཚོལ་བྱས་པའི་ཉིན་གངས་དེ་ཤིང་ལ་རི་མ་བྱིས་
 པའམ་རྩོད་དང་ཤིང་གི་ཤིང་བ་བཅོས་ཏེ་བཅིས་པ་སྔགས་དར་བྱུང་བ་དང་།

ཐང་ཡིག་གསར་ཉིད་ལྟར་ན་སྐབས་དེར་པོད་ལ་ཡི་གེ་མེད་ཅིང་། ཐག་དང་
 མདུད་པ་དང་ཤིང་ལ་ཉག་གས་བརྒྱབ་སྟེ་ཅིས་བྱེད་ཅིས་དང་། མི་རྒྱལ་ས་མོ་དང་
 ཅིས་ལ་དད་ཅིས་པ་སོགས་ལ་བརྟགས་ན་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མོ་ཅིས་དར་
 བཞིན་ཡོད་པ་མཚོན། སྐབས་དེར་ཆོན་རིག་རིག་གནས་དར་རྒྱས་ཆེན་པོ་ཕྱིན་
 མེད་པས་མོ་ཅིས་ནི་གང་ཟག་ལ་སློ་བུར་བྱ་གཤམ་བར་ཆད་བུང་བ་ན་དེ་མེལ་
 ཞིང་མེམས་གསོ་གཏོང་བའི་ལག་ཆ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་
 འགྲོ་བ་ནི་ཤེས་རིག་དར་རྒྱས་འགྲོ་བ་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ལྡན་པས་ཐར་
 པོན་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་གནས་གྱི་ཉི་ཟླ་ལྟ་བུ་བཅིས་པ་ནས་ལོ་རྒྱུས་འཁོར་བསྐྱེད་རི་
 བཞིན་ལོ་ཟླ་ཞག་དུས་ཅིས་སྐབས་པ་དང་ཉི་ཟླ་གཉིས་ལ་བརྟག་པའི་རིག་པ་ཞིག་
 གྱུར་ཉིད། དེ་ལྟར་ཤེས་རིག་དར་རྒྱས་ཕྱིན་པའི་དབང་གིས་མི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་རང་
 བྱུང་ཁམས་ཀྱི་གསང་བའི་སྒོག་ལྟར་གྱི་སྤང་ཚུལ་མི་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་རྟོག་ཞིབ་
 བྱས་པ་དང་། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་གནོད་འཚེ་དང་འཐབ་ཚིད་བྱ་སྲུང་རྒྱུ་
 དང་སྒྲིན། ཅུ། ཤིང་ནགས། འབྲུགས། རི། མཚོ། ཉི་ཟླ་སྐར་གསལ་ལ་
 བརྟགས་ནས་ཕྱོང་བ་ཕྱུན་སྐྱུལ་ཚོགས་པ་དུ་མ་ཞིག་འཚོལ་སྤྱད་བྱས། ཞིང་ལས་
 སོན་མ་བྱ་ལས་ཁོ་ནའི་ཐད་ལའང་བྱ་རིགས་ལ་བརྟག་སྟེ་ཞིང་ལས་བྱེད་པའི་
 སྤུལ་ཤིན་དུ་མང་ཡང་འདིར་དཔེ་མཚོན་ཅི་མ་བཞོད་ན། ཞིང་ཁུལ་དུ་བྱེད་ཅི་
 ཀའི་སྐད་འབྱིན་པ་དང་། དེར་གྱུར་སྐབས་དུས་སྟེ་འདེབས་སྟེ་མ་བཟོན་པ་དང་།
 བྱ་བྱ་བྱེད་དོན་པ་དང་འབྲེ་ཕྱིག་ལངས་དུས་བར་འདེབས་སྟེ་མ་བཟོན་པ། ལྷག་
 རྒྱུ་མོ་མོ་ཞེས་པའི་བྱེད་དེ་འཕྱོར་དུས་བར་འདེབས་སྟེ་མ་བཟོན་པ། བྱ་ཁྲག་རྩ་
 སྐབས་དུས་བྱེད་འདེབས་བཟོན་པ། འཕྲུག་སྐབས་དུས་དབྱར་མགོ་བཟོན་པས་ཞིང་
 གྲུན་འདེབས་ཆར་བ་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་དཔལ་སྤྲོད་ཞིང་འགྲོག་གན་པོའི་
 ཕྱོང་ཅིས་དུས་བརྟག་གནས་དབྱེད་ལག་བཟུར་བུང་། ཞིང་འགྲོག་གན་པོའི་

གསུང་རྒྱུན་དང་ཐོན་གྱི་གནའ་ཐོའི་ཤོག་དྲིལ་ཁག་ནང་དབྱུག་ཉི་ལྔ་ག་གི་ཅིས་
 ལའང་ལྷག་རྩིས་བྱ་བྱེད་ཡི་རྒྱུ་རྩིས་གསལ་མིན་ལ་བརྟུང་བ་དང་། ཉ་པས་ཀོ་
 བའི་རྒྱ་བར་འབྲུགས་པའི་དྲུང་སྒྲོན་གྱི་མིན་ལ་བརྟུག་པ། བཤས་པས་སེམས་
 ཅན་གསོད་སྐབས་ཁོག་ལག་བཏང་ནས་སྒྲིང་ཙ་གཙོད་དུས་ལག་པར་ཁྲག་མང་
 ཉུང་འགོས་མིན་ལ་བརྟུག་པ་ལ་སོགས་བཞོད་ཡོད་པས་སྐབས་དེ་དུས་ནས་
 གནའ་ཐོའི་རང་རེའི་མེས་པོས་དངོས་པོ་དང་གནམ་གཤིས་དབར་གྱི་འབྲེལ་
 བར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ།

ཅིས་གཞུང་ལྟར་ན། ཐོད་ལ་རྩེ་ཡབ་ལྷག་དལ་དུག་(གཉའ་ཁྲིའི་མཚན་
 གཞན་)གི་དུས་ཀོང་ཙེ་འཕུལ་གྱི་གཏོ་ཐབས་དང་ཅིས་ཐབས་དར་ཡོད་པ་
 རྣམས་རག་སྐྱབ་དང་ལག་ཅིས་རི་མོའི་ཐོག་ལ་བཙུ་སྐྱལ་ཡོད་ཅེས་པ་དང་།
 ཐོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེའི་ཐེར་ནང་རྒྱལ་པོ་དེའི་སྐུ་དུས་སུ་ཐོན་ཤིས་པ་ཅན་བཅུ་
 གཉིས་ཕྱོག་ཞེས་པ་ལས་སྒྲན་དབྱུང་དང་མོ་ཅིས་གྱི་རིག་གནས་དར་ཡོད་པ་
 གསལ་བཤད་གནང་ཡོད་ལ་ཐོན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་བཞི་ཕྱོག་པ་ཡང་གསུངས་
 པ་མ་ཟད། ཐོད་རྒྱལ་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་བཅན་པོའི་སྐུ་དུས་སུ་ཐོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་
 ན་ནང་ཁྱང་ནས་མཁས་པ་མང་པོ་གདན་དྲངས་ཤིང་། ཐོད་དུ་ཐོན་གྱི་འདྲ་
 གནས་ཆེན་པོ་བཞི་བཅུ་ཙ་ལྔ་བཅུགས་པ་ཐོན་གྱི་གསུང་རབ་མདོ་འབྲུམ་རྒྱུད་
 མཛོད་སོགས་པོ་ཉི་མང་པོ་བསྐྱར། དེ་ཡང་དག་པ་ལྟ་ཡི་ཡི་གེ་དེ་མ་རུ་བྱས་ཏེ་
 ཡིག་རྩལ་མང་པོར་བསྐྱར་བར་གཞིགས་ན་སྐབས་དེ་དུས་ནས་ཐོད་ལ་ཐོན་གྱི་ཡི་
 གེ་ཡོད་པ་གསལ་ཁ་བཏོད་ཐུབ། ཐོད་རྒྱལ་བརྒྱུད་པ་གྱི་གུམ་བཅན་པོའི་སྐུ་
 དུས་སུ་སྐར་མར་བརྟགས་ཏེ་དུས་བཟང་རན་བཙུ་བའི་སྐྱལ་དར་བྱའི་ཆེན་པོ་
 རྒྱུང་ཡོད་པ་ནི་རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ལས། གྱི་གུམ་བཅན་པོ་དང་
 རྒྱན་པོ་ལོང་མ་གཉིས་འབྲུགས་དུས་སྐར་མ་ས་ག་དང་ས་རི་གཉིས་འབྲུགས་དུས་

བྱས་ཞེས་པ་རྒྱ་སྐད་ས་ག་མེ་ཁམས་དང་རྒྱ་སྐད་ས་རི་རྒྱང་ཁམས་ཉི་མེ་རྒྱང་
 འབབ་པའི་དུས་ཡིན་པས་སྐབས་དེ་དུས་ནས་འབྱུང་ཅིས་ཀྱི་ལག་རྒྱན་མེད་དམ་
 ལྟམ། ཡང་ཐོད་རྒྱལ་ལུ་དེ་གྲང་རྒྱལ་སྐབས་སུ་ཡར་རྒྱངས་ཁྲལ་དུ་གན་མོ་བལ་
 མའི་རྒྱ་ཅིས་ཞེས་པ་ཞིག་དར་སོ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལས་དྲོད་རྒྱང་འཕེལ་བའི་དུས་
 དང་། འདབ་མ་རྒྱས་པའི་དུས། འབས་ལྡན་དུས། གྲང་རྒྱང་འཕེལ་བའི་
 དུས་བཅས་དུས་བཞི་གསལ་པོར་ཉོན་པ། ཉིན་བདུན་རེར་བཅིས་པའི་རྒྱ་བ་ག་
 དུས་འཆར་མིན་དང་། རྒྱ་བོས་རྒྱ་བ་མཐོང་མིན་ལས་ཆོས་གྲངས་བཅི་སྟོལ་
 ཆགས་ལ་རྒྱ་བའི་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱང་ཤེས། གན་མོ་བལ་མའི་རྒྱ་ཅིས་ལས།
 བདུན་ནས་བདུན་བགྲངས་ཞག་ཕྱི་མར། ། རྒྱ་བ་དར་བས་མཆན་གཅིག་
 སྟབས། ། ཅིས་དང་། བདུན་བཞི་བགྲངས་པའི་ཞག་ཕྱི་མར། ། རྒྱུད་པ་རྒྱ་
 མེད་མཆན་མོ་བེར། ། ཞེས་པ་ཡང་ཆོས་གཅིག་ནས་བགྲངས་པའི་བདུན་
 གཅིག་པའི་ཞག་ཕྱི་མ་ལྟེ་བཙུང་ལྟེ་དཀོང་མོ་རྒྱ་བ་དར་བ་ཞེས་རྒྱ་བ་ཉ་གར་བ་རྒྱ་
 བས་མཆན་གཅིག་སྟབས། བདུན་བཞི་བ་ནས་བགྲངས་པའི་ཞག་ཕྱི་མ་ལྟེ་ཆོས་
 ལུམ་ཅུ་ལ་རྒྱ་བ་རྒྱུད་པ་ཞེས་རྒྱ་བ་སྟོང་པར་སྒྲིང་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཀྱང་
 ཤེས། དེར་དེར་ཞིང་ཁྲལ་དུ། བཙུང་ལྟེ་རྒྱ་བས་ནམ་ཆོད་འཛིན། ། ཉར་
 གཉིས་རྒྱན་མའི་རྒྱ་བ་ཡིན། ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་གཏམ་དཔེ་དེ་དག་ཀྱང་
 དེའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བར་གྲགས། གཞན་ཡང་ཐོན་གྱི་ལོ་རྒྱས་ནང་ཐོད་གྱི་རྒྱལ་པོ་
 ས་ཡི་ཐིག་ལེ་དུག་རིང་ལ་ཐོན་གྱི་གཞུང་དུ་མ་དང་རིག་པའི་གནས་ལྟ་དར་ཞེས་
 གསུངས་ཤིང་། རིག་པའི་གནས་ལྟ་ནི། ནད་ཀྱིས་གདུང་བ་སྒྲན་གྱིས་
 གསོ། ། གདོན་གྱིས་གཅོས་པ་ལྷགས་ཀྱིས་བཙོམ། ། ཀས་རྒྱུད་འཆི་འཕོ་ཅིས་
 ཀྱིས་བདུལ། ། པས་ཀྱིས་སྟོལ་བ་སྒྲས་ཆར་གཙོད། ། ཅིས་འཁོད་པ་ལས།
 ཀས་རྒྱུད་འཆི་འཕོ་ཅིས་ཀྱིས་བདུལ་ཞེས་པ་དེར་ང་ཆོས་སྟོན་ལ་དུ་ཕབ་ལྟེ་ཞིབ་

འབྲུག་ཕྱི་མོ་སྐབས་དེ་དུས་ནས་བོད་དུ་གཤིན་ཅིས་དར་ཡོད་པ་འདྲ་སྟེ་མོ།
 བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བ་ཐེར་ཁ་ཅིག་ནང་། རྒྱ་ནག་ནས་གཙུག་ལག་འབྱུང་ཅིས་
 བོད་དུ་དར་བ་གནས་རི་སྤྱང་བཅན་སྐུ་དུས་སྤྱང་ག་རྒྱན་དང་ལག་ཅིས་ཡོད་
 ཀྱང་ཡི་གེའི་ཆ་གཞུགས་ཆ་མི་ཚང་བས་ཆེར་མ་དར་ཞེས་དང་། ཆོས་འབྱུང་
 བཅས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས། གནས་རི་སྤྱང་བཅན་སྐུ་དུས་སྤྱང་ག་ཡུལ་ནས་
 ཅིས་དང་སྐྱོན་དབྱེད་བྱངས། ཞེས་དང་། དེ་བ་ཐེར་ཀྱན་གསལ་ཐེ་ཡོང་ལས།
 རྒྱ་ནག་ནས་སྐྱོན་དང་ཅིས་བོད་དུ་དར་ཞེས་པ་སོགས་གསལ་ཡང་དོན་དམ་དུ་
 རྒྱལ་པོ་དེའི་སྐུ་དུས་སྤྱང་ག་རྒྱན་གྱི་ཅིས་གཞུང་གང་འདྲ་ཞིག་ལོ་པུ་གང་འདྲ་
 ཞིག་གིས་བོད་དུ་བསྐྱར་བའི་སྒྲོན་ལོ་རྒྱུས་དེ་བ་ཐེར་ནང་མཇལ་དཀའ་བས་
 འདིར་ཚོད་པའི་གཞིར་མི་བྲིང་། ད་ལྟའི་སྟོན་ཚོན་གྱི་ཚན་རིག་དང་ཆ་མཐུན་
 པའི་བོད་ཀྱི་གནས་རིག་སྐར་ཅིས་དེའི་ཁྱང་གཞི་ནི་གོང་སྤྱོད་ཐེ་བཞིན་རྒྱ་གར་
 དང་རྒྱ་ནག་གཉིས་ནས་བོད་དུ་མ་བསྐྱར་བའི་སྟོན་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་
 རྒྱལ་སྐོན་སྤེལ་མའི་དུས་ནས་སྟོལ་རྒྱན་གྱི་གནས་རིག་སྐར་ཅིས་རིག་པའི་ཁྱང་
 གཞི་ཡོད་པ་ངེས་ཤིང་འདྲོངས་བྱུང་བོ། །

གཉིས་པ། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱང་བཅན་སྐུ་དུས་དང་དེའི་རྒྱུ་དར་བའི་གནས་
 རིག་སྐར་ཅིས་སྒྲོན།

བོད་རྒྱལ་སོ་གསུམ་པ་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱང་བཅན་སྐྱེ་པོ་ནི་སྤོ་སྤོས་གཉིང་
 དཔོག་དཀའ་ལ་དཔའ་མཛངས་བརྒྱལ་བོད་པའི་སྟྱིང་སྟོབས་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་
 ལའོང་གིས་གཅིག་སྐྱར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་སྤྱང་བརྒྱན་གཉིང་སྐྱར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྐོན་
 སྤེལ་མ་ཁག་དང་དུས་རྒྱུད་ཆོ་པ་ཁག་བྲན་གཡོག་བདག་པོའི་སྟོབས་ཤུགས་ཆབ་
 རོག་དུ་བསྐྱས་ཤིང་། བོད་ཀྱིས་ཆབ་དཔལ་རིག་གནས་དང་། དམག་དོན་

སྐྱེས་པ་དམ་ཏུ་འཛིན་ནས་བོད་ཀྱི་ཐུ་ཚུགས་ཀྱི་ལ་པོ་དར་རྒྱས་འགྲོ་བར་སྐྱེལ་
 འདེད་ཆེན་པོ་གནང་ཡོད། རྒྱལ་པོ་དེའི་སྐུ་རིང་ལ་བོད་ལ་ཆ་ལག་ཚང་བའི་ཡི་
 གཞིག་ཐུང་བ་མ་ཟད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་མང་དག་ཅིག་
 བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ནས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དར་རྒྱས་འགྲོ་བར་སྐྱེས་ཐུང་ཐུང་མེད་
 པའི་བྱས་པ་ཐོན། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ཡིན་ཞིང་ཅིས་
 གཞུང་ཏུ་དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་༣༩༠༠ལྟ་ཅི་མ་ནང་ཅི་ནའི་ཞུ་རྒྱལ་རབས་
 ཀྱི་དུས་ལྔ་རྒྱ་ནག་རི་བོ་ཅེ་ལྔ་རིག་པའི་ལྟ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱིས་གཙུག་
 ལག་ཅིས་ཀྱི་ཙ་བ་སྤྱིད་པའི་དུས་སྐལ་ལ་དཔེ་བྱས་ནས་གནམ་གྱི་གོ་ལ་དང་སའི་
 གོ་ལ་སྐྱོས་གསུངས། ཞེས་པར་བརྟགས་ན་སྐབས་དེ་ནས་ཐང་རྒྱལ་རབས་
 བར་ལོ་སྟངས་ཐག་གསུམ་ཅི་མ་སང་ཞིང་དེའི་རིང་རྒྱ་ནག་ལྷུ་ཏུ་གནམ་རིག་སྐར་
 ཅིས་ཐང་ཡར་རྒྱས་གང་ལེགས་སྤྱིན་ཞིང་། སྐབས་དེའི་རིང་རྒྱ་ནག་ལྷུ་ཏུ་ཐར་
 ཁ་བརྒྱད་དང་། འབྲུག་སྐྱ་ཐོག་མར་བསྐྱགས་པས་འབྲུག་རྒྱ་དང་པོ་སྐྱོས་ལོ་
 སྐར་བཅུ་གཉིས། ལོ་ཅིས་རྒྱ་སྐར་ཐོག་མ་སྤྱིན་ཏུག་བྱེད་པ། ལོ་དང་དུས་ཀྱི་
 ཐོག་མ་གྱི་བ། བཤོལ་རྒྱ་འདོན་ལྷགས་སྐྱོས་དར་བ་མ་ཟད། ཐང་རྒྱལ་
 རབས་དུས་ནི་རྒྱ་ནག་ལྷུ་ཏུ་གཙུག་ལག་ཅིས་ཀྱི་ལག་ལེན་མཐོ་རྒྱལ་ལྷགས་
 ཆེར་འབྱུར་བའི་དུས་ཤིག་ཡིན། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་གོང་ཚོ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
 སྟངས་བཅོན་སྐམ་པོའི་བཅུན་མོར་གདན་དྲངས། རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་
 ལོང་ལས། རྒྱ་ཡི་གཟེ་གཙུག་ལག་སྐམ་བརྒྱ་པོ། །ལེགས་ཉེས་སྟོན་པའི་
 ལས་ཀྱི་མེ་ལོང་ཡང་། །མཛེས་པའི་བྱ་མོ་བྱེད་ལ་བདག་གིས་བརྟུངས། །ཞེས་
 དང་། བེ་དཀར་ལས། ཐང་བསྐྱུར་ཐོག་མར་བྱ་བ་ནི། །རྒྱ་བཟའ་གོང་ཚོ་
 ཐེབས་པའི་དུས། །ཆ་ཅི་མ་འཕེལ་ཞིང་མི་རིང་བར། །ར་ས་འབྲུལ་སྐར་
 བཞེངས་པ་དང་། །བོད་མི་ཤེས་རབ་ཅན་བཞི་ཞེས། །ཡི་ཤེས་རྒྱལ་བ་གཙང་

གཡུ་བཞེར། ། འཕྲོག་གཉེར་བརྟན་པ་ར་སྤྲ་མཁྱེན། ། མི་བཞི་རྒྱ་ནག་ཡུལ་དུ་
 མངགས། ། སློབ་དཔོན་འབར་བཆོམ་ཆོམ་ལ། ། རྒྱུད་མེ་དགུ་དང་འགྲེལ་པ་
 གསུམ། ། གཤམ་ཅེ་བཙུ་ལ་རྣམས་བརྒྱུར་རོ། ། ཞེས་པ་ཇི་བཞིན་སྐབས་དེར་རྒྱ་
 བཟའ་ཀོང་རྩོམ་ཅིས་གཤམ་ཅེ་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཅུའི་དཔེ་རིས་དང་། སྤྲོར་ཐང་
 བརྒྱད་ཅུའི་དཔེ་རིས་སོགས་བརྒྱམས་ཡོད་པ་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་
 ཅན་མི་བཞི་རྒྱ་ནག་དུ་ཅིས་སློབ་པར་བཏང་ནས་རྒྱ་ནག་གི་སློབ་དཔོན་འབར་
 བཆོམ་ཆོམ་ལ་ཅིས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱུད་མེ་དགུ་དང་འགྲེལ་པ་གསུམ། རུས་
 སྤལ་གྱི་གཤམ་ཅེའི་དཔེ་རིས་སྤྲིད་པ་དུ་རྣམས་ཁྲུས་ནས་བོད་དུ་བརྒྱུར་སྐད།
 སྤྲོར་ཐང་བརྒྱད་ཅུའི་གཤམ་ཅེ་རྒྱས་པ་ནི་ད་ལྟའང་བོད་དུ་ཆ་ཆང་མངལ་རྒྱ་ཡོད་
 ལ་འབྱུང་བ་ཤིང་མེས་ལྷགས་རྒྱ་ཡི་མ་བུ་དག་ཤོགས་དང་། རོ་སྤྲོར་བཅུ་གཉིས།
 རོ་ཁན་དུག་ཅུ། སྤར་ཁ་ཡི་མེ། ཁོན་ས། དུ་ལྷགས། ཁེན་གནམ། ཁམ་རྒྱ།
 གིན་རི། ཟིན་ཤིང་། ཟོན་རྒྱང་བཅས་བརྒྱད་དང་། ཟླེ་བ་གཅིག་དཀར།
 གཉིས་ནག་གསུམ་མཐེང་། བཞི་ལྷང་། ལེ་སེར། དུག་དཀར། བདུན་
 དམར། བརྒྱད་དཀར། དགུ་དམར་བཅས་ཀྱི་བཅི་སྤྲོལ་ཡང་དར་བྱབ་ཆེན་པོ་
 རྒྱང་ཡོད། སྤྱི་ལོ་བདུན་བརྒྱའི་ནང་རྒྱ་ནག་ནས་ཅིས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དུ་ཉར་
 བྱས་པོས་བོད་དུ་ཐེངས་གཉིས་ཐེབས་ཏེ་ཐེངས་དང་པོར་བྱན་མོང་གི་ཅིས་
 གཞུང་བརྒྱུར་བ་དང་། ཐེངས་གཉིས་པར་ཅིས་གཞུང་རིན་ཆེན་གསལ་བའི་
 སྤྲོན་མེ་སོགས་བཅམས། བཤས་མཆོག་ཆེ་རྣམ་མཆོག་གིས་བཅམས་པའི་སྤྲོན་
 ཅིས་གཉིས་མཉམ་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་བའི་བརྒྱད་རིམ་ལས། རྒྱ་ནག་ནས་ཅིས་ཀྱི་
 སློབ་དཔོན་དུ་ཉར་བྱས་པོ་བོད་དུ་ཐེངས་འགའ་ཐེབས། སྤར་བས་བོད་ཀྱི་བཅི་
 སྤྲོལ་གྱི་ཉིང་མཚུ་ཙི་ནའི་ལུགས་ཀྱི་དུང་ལེ་བཅི་བའི་སྤྲོལ་ཡང་ཆགས། རོ་ཆེན་
 པེ་རོ་རྩེ་ནས་རྒྱ་གར་ནས་སྤྲོན་ཅིས་ཀྱི་གཞུང་ཁ་ཤས་བརྒྱུར་ཞེས་པ་སོགས་ལ་